

Jan-Willem Roosenbrand

GKV Groningen Oost, 1 mei 2011

ZONDAG 41

Psalm 100 (op de wijs van het paaslied Gez 95)

Gebed

Geloofsbelijdenis

Gezang 94: 3 4 5 6

lezing 1 Kor 7:1-9 en 25-26 en 29-35

Liedboek 473: 1 5 6 10

Preek over zondag 41 (zevende gebod)

Psalm 19: 5 6

Liedboek 367

Gebed

Collecte

Liedboek 114

Zegen

Amen

PREEK

DIA 1

Het lijkt me aardig om deze preek maar eens te beginnen met een mop over seks. Om het allemaal een beetje luchtiger te maken en te ontspannen.

Ken je die van die man die 102 is geworden en dan natuurlijk de burgemeester op bezoek krijgt. En die vraagt hem: EN, MENEER, HOE OUD BENT U NU GEWORDEN? 201, zegt de hoogbejaarde. Nou meneer, ik denk dat u bedoelt 102. Ach ja, zegt de man ik draai tegenwoordig ook alles om.

... Wacht even.

Zegt de catechismus niet dat de Here alles verbiedt dat de mens kan verleiden tot onreine gedachten....

DIA 2

Maar ondertussen zitten we er wel mooi mee dat seks een heel beladen onderwerp is.

Nu komt het, denken we.

Een stevige waarschuwing tegen echtbreuk, tegen echtscheiding, tegen porno, tegen homoseksualiteit, tegen samenwonen, tegen zelfbevrediging, tegen grappen over seks, tegen onreine gedachten, tegen emancipatie, tegen... ja, waar kunnen we nog meer tegen zijn?

Is het je opgevallen in de catechismus: bij andere geboden wordt nog wel eens gevraagd: wat verbiedt de Here in dit gebod, maar dan ook positief wat gebiedt de Here nou? Maar bij het zevende gebod is het allemaal waarschuwing wat de klok slaat. Angstig. Het gaat over seks.

Van de weeromstuit kun je over seks ook juist op een heel verheven en heilige manier praten alsof het allemaal geweldig is, als je het tenminste doet wanneer je netjes getrouwd bent.

Seks voor het huwelijk, dat is in de kerk problematisch, maar over het probleem van seks in het huwelijk hoor je eigenlijk nooit wat. Alsof dat zo makkelijk is en alsof je daar als getrouwde mensen niet ook vaak maar wat mee aanklungelt.

DIA 3

We hebben in de kerk maar zo de sfeer dat het eigenlijk gaat om de normale huwelijken, terwijl ondertussen de kerk voor de helft bestaat uit mensen die niet getrouwd zijn. Hoeveel singles hebben we ook in de Oosterkerk? Of vriendinnen die samen een huishouden voeren, of stellen die wel getrouwd zijn maar geen kinderen hebben, gewild of ongewild. We hebben ook in onze kerk tientallen kinderen van wie de ouders gescheiden zijn. Of kinderen van wie de ouders homo zijn. De werkelijkheid is niet meer dat iedereen getrouwd is en 2 (en in de kerk 4) kinderen heeft.

En dus valt er over seks ook wel wat meer te zeggen dan alleen dat het niet mag als je nog niet getrouwd bent en dat het geweldig is als je wel getrouwd bent.

DIA 4

In 1 Korintiërs 7 is Paulus een hoofdstuk lang bezig met het onderwerp seks, of ook wel wat breder met het onderwerp relaties. Trouwen, seksuele onthouding, elkaar laten genieten, scheiden, uithuwelijken, weduwe zijn, dat soort dingen.

Hij doet dat omdat de gemeente hem daarom vraagt. 7:1: dan nu de punten waarover u mij geschreven hebt...

DIA 5

Waarschijnlijk vindt Paulus het zelf eigenlijk helemaal niet zo'n belangrijk onderwerp. Het is veel belangrijker om te beginnen over de betekenis van het kruis van Christus, waar alle mannetjesmakerij van ons wordt afgebroken (hoofdstuk 1-2), of over verdeeldheid in de gemeente, dat ieder zijn eigen stokpaardjes en favoriete dominees heeft (hoofdstuk 3).

Maar goed, ook over seks, als de gemeente er dan perse iets over wil horen.

En als hij het er dan over heeft, dan merk je dat hij het niet kan laten om te zeggen dat er eigenlijk veel belangrijkere dingen zijn dan bezig zijn met relaties, en seks.

DIA 6

Seks en ook het huwelijk is iets dat hoort bij deze wereld die ten onder gaat. Vers 29: wat ik bedoel is dat er maar weinig tijd rest. En vers 31: de wereld die wij kennen gaat ten onder.

Kijk, zelfs die man van 102 uit die mop die had er dan misschien nog wel zin in, maar aan alles komt een eind. Je strakke lijf gaat lubberen, je hormonen spelen minder op, je komt in de overgang. Maar Paulus bedoelt natuurlijk meer: we verwachten een heel nieuwe wereld, waar al die opwindende dingen over seks echt nog maar

kinderspel bij is. We zullen bij de Heer zijn! En dat begint nu al. Er zijn gewoon belangrijkere en fijnere en opwindender dingen te beleven als je de Here hebt leren kennen en met elkaar samen leeft in een gemeente.

DIA 7

Dat is het eerste voorbehoud.

En het tweede is: als christen is je eerste verlangen niet meer of je gelukkig wordt en alles uit dit leven haalt wat er in zit, maar: vers 35: Ik zeg dit in uw eigen belang, niet om u aan banden te leggen, maar om u tot onberispelijk gedrag en onverminderde toewijding aan de Heer te brengen.

Paulus' grote doel is om ons allemaal of je nou wel of niet getrouwd bent, te helpen om je toe te wijden aan de Heer. Dat je dicht bij de Here Jezus leert leven, met of zonder seks.

DIA 8

Laten we om te beginnen eens kijken of we daar wat mee kunnen. Kun je je voorstellen dat het je kan helpen om op je eigen plek (of je nou homo bent of hetero, of je nou gelukkig of ongelukkig getrouwd bent, of je nou man of vrouw bent, of je nou 16 of 56 bent) kun je je voorstellen dat het je helpt om de vragen die je hebt over seksualiteit en over al dan niet samenwonen of wat dan ook, dat het je helpt om daarmee om te gaan als je meer leeft in het besef dat deze wereld van voorbijgaande aard is, en dat het doel van je leven niet is: zoveel mogelijk genieten, maar zo dicht mogelijk bij Christus leven.

Het is goed om daar met elkaar over te praten. Trouwens in het algemeen geldt dat, ook bij ziekte en tegenslagen of als je een prachtig leven hebt: hoe leef je daarin met Christus samen?

Dat zet alles op een ander niveau.

DIA 9

Maar goed, dat is een begin.

Ondertussen moet je wel wat. Sta je wel voor keuzes. Leef je wel in een tijd waarin seks heel belangrijk is.

Ondertussen wil je dus wel weten of dit of dat nou wel of niet mag, scheiden, vreemd gaan, opnieuw trouwen, tijden geen seks hebben als je wel getrouwd bent. Die dingen komen aan de orde in 1 Kor 7. En je zou daar in onze tijd nog wel wat andere onderwerpen aan toe kunnen voegen: samenwonen, verkering, hoe ver wil je gaan, zelfbevrediging, hoe ver wil je gaan als je wel getrouwd bent, als man wil je dit maar als vrouw vind je dat vreselijk en peins je er niet over. En wat als je homo bent?

Ik vind het lastig om daar allemaal wat van te vinden, en zeker ook om dat nu zo 1 2 3 op de preekstoel als woord van de Heer aan u door te geven.

En door het lezen van 1 Korintiërs 7 ben ik er ook in bevestigd dat je daar als kerk erg voorzichtig mee moet zijn. Dat zal ik uitleggen.

Ik denk dan aan de manier waarop ik Paulus in deze hoofdstukken bezig zie. Ik zie een Paulus als pastor bezig in dit hoofdstuk om te zoeken naar wat de wil van God is. Hij proclameert hier niet een gebod, maar hij is gesprek.

DIA 10

In dat gesprek laat hij het gebod van Christus centraal staan. Maar soms zegt hij ook: ik heb hier geen gebod van de Heer over. Vers 12: verder geef ik zelf nog -niet de Heer- het volgende voorschrift... Vers 25: Voor de ongehuwden heb ik geen voorschrift van de Heer, dus ik geef mijn eigen mening, als iemand die door de barmhartigheid van de Heer betrouwbaar is. Vers 40: Dat is althans mijn mening, en ik meen dat ook ik de Geest van God bezit.

DIA 11

Het is voor Paulus niet allemaal van het zelfde gewicht, niet allemaal rechtstreeks woord van God. Punt. Nee, hij is discussie met de gemeente, en hij zegt dan ook op een gegeven moment: vers 35: Ik zeg dit in uw eigen belang, niet om u aan banden te leggen, maar om u tot onberispelijk gedrag en onverminderde toewijding aan de Heer te brengen.

Het is een gesprek, een zoektocht, met allerlei ingrediënten: duidelijke geboden van de Here Jezus zelf. Maar ook: omstandigheden waar Jezus nooit aan gedacht heeft (bijvoorbeeld de aanwezigheid van religieus gemengde huwelijken).

DIA 12

Kortom waar ik jullie gevoelig voor wil maken is dat aan de ene kant de bijbel niet zomaar een wetboek is, dat mag, dat mag niet, punt. Einde discussie, slikken of stikken.

Tegelijk is het ook niet zo dat de bijbel alleen maar advies geeft, je kunt het zo doen, maar ja, als jij het anders ziet, dan moet je zeker anders doen.

Het gaat om samen zoeken niet naar wat het leukste is maar naar hoe je de wil van God ontdekt zodat je dichter bij Christus leeft. En daarin, in die zoektocht, speelt van alles een rol: Gods uitdrukkelijke gebod, de omstandigheden, de omringende cultuur, je persoonlijke situatie.

En dat werkt allemaal op elkaar in.

En daarom is de bijbel ook op het gebied van huwelijk en seksualiteit niet massief en zwart wit, maar zit er ontwikkeling in, want het is niet alleen maar een eeuwige wil van God die van bovenaf binnen komt in onze wereld, nee, Gods wil zoekt een weg in de wereld, in elke tijd weer een andere weg, altijd gestuurd door de motor van de liefde voor God en voor je naaste, maar tegelijk ook met een gevoeligheid voor waar elke tijd om vraagt.

Ja, wat dat betreft ben je sneller klaar als je moslim bent, dat is duidelijker, hoewel je ook daar natuurlijk regionale verschillen hebt, maar in het algemeen is de Koran en de Hadieth (de mondelinge overlevering van wat Mohammed gezegd en gedaan heeft) veel massiever verplichtend. Het christelijke geloof is naar zijn aard

zoekender. Dat heeft te maken met het verschil tussen een godsdienst die gaat om een boek (de Koran) of die gaat om een persoon, om God die mens is geworden, die bij de mensen is gekomen, en die door zijn Geest bij mensen intrekt, mensen van alle tijden, van alle culturen, van vroeger en van nu. Nee, niet dat alles nu subjectief wordt en niet dat alles nu maar moet kunnen, nee, maar wel dat je altijd zoekt hoe je vandaag kunt groeien in toewijding aan Christus, hoe je vandaag je kruis op je neemt en niet je eigen belang zoekt maar dat van een ander. Hoe je vandaag je antenne richt op de geboden van Christus.

DIA 13

Laat ik tenslotte bij wijze van voorbeeld van hoe leerzaam en ook voor onze tijd toepasselijk is wat Paulus hier schrijft op het gebied van seksuele omgang getrouwde mensen

DIA 14

En tenslotte iets over het programma Je zal het maar hebben met Valerio Zeno.

DIA 15

Het is echt grappig wat Paulus zegt tegen mensen in Korinthe die, terwijl ze getrouwd waren maar daarna christen werden, dachten dat je dan beter eigenlijk maar geen seks meer kon hebben. Paulus zegt dan in vers 2: om ontucht te vermijden, kun je toch maar beter wel allemaal je eigen man of vrouw houden, want voor je het weet overschat je jezelf en ga je vreemd bij een ander. Maar ik bedoel eigenlijk wat daar op volgt: een typisch voorbeeld hoe je vanuit het kruis van Christus als symbool van dat het niet om jou maar om de ander gaat, hoe vanuit het kruis van Christus seksuele problemen te lijf gaat.

Vers 3: een man moet zijn vrouw geven wat haar toekomt, en andersom.

Let op: uitgangspunt is niet: wat je zelf lekker vindt of waar jij recht op hebt, maar waar de ander recht op heeft.

En dan komt het: een vrouw heeft niet zelf de zeggenschap over haar lichaam maar haar man.

Yes, hoort Paulus alle mannen denken: eindelijk, zo mag ik het horen. Geen smoesjes meer van, ik heb hoofdpijn, kom op, vrouw, niet zeuren, 1 Korintiërs 7:4!

Even doorlezen: en ook de man heeft niet de zeggenschap over zijn lichaam maar de vrouw.

Dat is toch een prachtig doordenkertje. Niet vanuit jezelf en je eigen rechten en impulsen denken, want je hebt jezelf uit handen gegeven aan de ander.

Wij zouden zeggen als de een zich opdringt aan de ander: wacht even, je schendt mijn integriteit, dit is mijn lichaam, en je komt er alleen in als ik dat wil. Goede benadering, altijd beter dan dat het recht van de sterkste geldt. Maar Paulus kiest een veel leukere en creatievere invalshoek: dat lichaam waar je je mee op zou willen dringen, is niet van je zelf, dat heb je aan de ander gegeven.

Nou ja, hoe je het ook zegt, het gaat erom dat je er samen uit komt.

En dat is natuurlijk best lastig bijvoorbeeld als de een veel vaker zin heeft dan de ander.

Snap je hoe je zo'n reëel probleem anders benadert als je je in probeert te denken dat bijvoorbeeld dat lichaam van de ander (dat er niet zo veel en niet zo vaak zin in heeft als jij zelf) dat dat niet het lichaam van de ander is, maar van jou, jij hebt het toevertrouwd gekregen.

En andersom ook.

Dat is natuurlijk nog geen oplossing, maar het geeft een andere invalshoek, gekleurd door het voorbeeld van Christus: je neemt niet van de ander, maar je geeft je helemaal weg aan de ander.

DIA 16

En dan tenslotte nog iets over Valerio Zeno, de presentator van het BNN programma Je zal het maar hebben. Een voorbeeld van openhartigheid over ziektes en handicaps waar vaak een taboe op ligt, en dan altijd -daar gaat het mij nu even om- de vraag van Valerio hoe het met die ziekte erbij nu staat met de seks.

Die vraag gaat uit van de gedachte dat seks een natuurlijke behoefte is die je daarom niet moet onderdrukken, omdat dat slecht is voor je. Het voelt lekker en dus is het goed.

Goed om te bedenken dat dit een opvatting is, het wordt vaak gepresenteerd als een waarheid, als een feit, maar dat is het natuurlijk niet. Het is een opvatting die eigenlijk nog maar een jaar of 50 in het westen van de wereld gangbaar is. En daar kun je het mee eens zijn of oneens.

Ik denk dat Paulus het er duidelijk mee oneens zou zijn, omdat hij heeft leren denken vanuit Christus, er zijn belangrijkere dingen. En bovendien: dit gaat allemaal voorbij.

Maar waar het me om gaat is dat ik Valerio ontwapenend vind en voorbeeldig in het aan de orde stellen van die vraag. Want of je nou die mening hebt dat seks onmisbaar is of niet, het is natuurlijk wel een behoefte en je moet er wel wat mee, en het kan lastig zijn als je er nooit met iemand over praat.

En Paulus zou dan zeggen: als je je niet kunt beheersen, dan moet je maar trouwen.

Ja, dat kun je mooi zeggen in een samenleving waarin huwelijk geregeld werden. Wij hebben gelukkig Funky fish, maar dan nog.

Geen seks buiten het huwelijk? Maar hoe doe je dat dan? Ik eindig met deze open vraag.

En zoals ik vaak de preek afsluit, (met de woorden: in Jezus' naam, amen) doe ik dat nu ook in alle ernst, deze open vraag: hoe doe je dat nou als single of als homo met je behoeften, niet alleen aan seks, maar ook aan een luisterend oor, een arm om je schouder, hoe doe je dat, hoe doen wij dat in de gemeente van de Heer, hoe help je elkaar hierin?

Huiswerk voor ons allemaal, in en buiten het huwelijk.

In Jezus' naam, amen.

Laten we nu met elkaar Psalm 19:5 en 6 zingen: als belijdenis van de schuld die we allemaal hebben en als echt gemeente belofte hier voor God en zijn gemeente dat we Hem echt willen volgen.

Psalm 19:5 en 6

In het liedboek staat een mooi lied dat vaak bij een huwelijkssluiting wordt gezongen, toegezongen aan het bruidspaar. Na hun 'ja-woord' zingt de gemeente die om hen heen staat hun de zegen van de Here toe.

Ik wil u iets geeks voorstellen.

Laten we dit lied elkaar nu staande toezingen. We hebben met Psalm 19:5.6 in feite een belofte gedaan aan God: we willen voor U leven. Een belofte.

En dan denk ik niet alleen aan getrouwde mensen, ook zij, ook de mensen die indertijd in de kerk zijn getrouwd, of misschien ook wel niet in de kerk konden of mochten trouwen, maar ook mensen die niet of niet meer getrouwd zijn, die weduwe of weduwnaar zijn of zij die onverhoopt gescheiden zijn.

We staan hier voor God en hebben net gezongen dat we Hem willen volgen, ieder in zijn eigen situatie. De een getrouwd, de ander niet. Hetero of homo, jong of oud. Maar voor ieder zal het leven ook altijd iets inhouden van een dagelijkse strijd.

Maar we hebben wel elkaar gekregen hier in de gemeente. Wat we voor elkaar mogen betekenen is: elkaar de belofte en de zegen van de Here voorhouden.

Laten we elkaar dan nu allemaal deze belofte en deze zegen van de Here toezingen met Liedboek 367.